

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української мови імені проф. Івана Ковалика

Затверджено
на засіданні кафедри української мови
імені проф. Івана Ковалика
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка

(протокол № 1 від 26 серпня 2021р.)

Завідувач кафедри - З.О. Купчинська

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни
“Українська мова в середній школі”,
що викладається в межах ОПП “Середня освіта (українська мова та
література)”
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності
014 “Середня освіта”.
Спеціалізація 014.01 Українська мова та література

Львів - 2021

Назва дисципліни	«Українська мова в середній школі»
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 014 Середня освіта. Спеціалізація 014.01 Українська мова та література
Викладачі дисципліни	доц. Сокіл-Клепар Н. В., кандидат філологічних наук, доцент.
Контактна інформація викладачів	nataliya.sokil-klepar@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/sokil-natalija Головний корпус ЛНУ ім. Івана Франка, каб. 234 м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації за попередньою домовленістю. Для погодження часу он-лайн консультації слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/suchasna-ukrainska-literaturna-mova-v-seredniy-shkoli
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Українська мова в середній школі» є нормативною дисципліною зі спеціальності 014 “Середня освіта” спеціалізації 014.01 Українська мова та література для освітньої програми “Середня освіта (українська мова та література)”. Ця дисципліна викладається в 1 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс передбачений для магістрів першого року навчання. Цей курс ознайомлює студентів із розвитком української мови, детальним аналізом різних мовних рівнів у традиційному та інноваційному форматах. Завдяки курсу студенти навчаться вдало й креативно добирати тексти для різних видів робіт, відшукувати необхідні вербальні засоби для стимулювання й розвитку мовної особистості, критично оцінювати лінгвістичні тексти. Проведення уроків української мови саме в такому руслі допоможе майбутнім учителям виховати гармонійну, творчу, впевнену в собі мовну особистість.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу – ознайомити студентів з особливостями вивчення української мови у середній школі; з історією української мови як предмета в середній школі; репрезентувати вагомі здобутки вчених у царині лінгвістики; представити традиційні та інноваційні підходи у вивченні окремих розділів мовознавства. Курс «Українська мова в середній школі» має загальнотеоретичні і практичні цілі. Загальнотеоретичні цілі курсу: <ul style="list-style-type: none"> • зрозуміти мову як суспільне явище; • осмислити головні історичні процеси виникнення, формування і розвитку української мови; • бачити зв'язок між мовними рівнями; • розглядати лінгвістичний матеріал під різними кутами, щоб

	<p>здіяяти когнітивно-комунікативні та креативні процеси.</p> <p>Практичні цілі курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвідомити історичні факти розвитку української мови; • глибше засвоїти відомості з різних мовних рівнів; • фахово аналізувати мовні явища; • вміти практично застосовувати словесне багатство української мови; • знаходити мовні засоби, щоб розвивали мовну особистість; • виробити вміння формувати креативні тексти.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Рекомендована література</p> <p><i>Основна:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови. Київ, 2005. 2. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. Київ, 2009. 3. Пентиліук М. І, Окуневич Т. Г. Сучаний урок української мови. Харків, 2007. 4. Плиско К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект): навч. посібник для студ. філол. фактів вузів / [ред. А. Х. Балабуха]. арків, 1995. 5. Українська мова в школі : методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. <p><i>Додаткова:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бакум З. Навчання української мови в старшій школі: реалії та перспективи. <i>Рідна школа</i>. 2010. № 7–8. С. 57–60. 2. Белкіна О.В. Критичне мислення вчителя як передумова його розвитку в учнів. <i>Формування гуманістичного світогляду вчителя</i> : Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Київ, 2001. С. 80–84. 3. Варзацька Л. Загальнонавчальні вміння в системі компетентнісної мовної освіти. <i>Дивослово</i>. 2014. № 4. С. 11–17. 4. Дика Н. М. Робота з учнями старшої школи над лінгвістичними поняттями: вивчення складнопідрядного речення. <i>Педагогічний процес: теорія та практика</i>. 2015. № 5–6. С. 37–42. 5. Пентиліук М. Формування мовної особистості учня — важлива проблема сучасної лінгводидактики. <i>Проблеми формування мовної особистості учнів середніх загальноосвітніх закладів</i>: зб. наук. праць. Рівне, 2006. С. 29–34. 6. Пентиліук М. І. Концепція когнітивної методики навчання української мови. <i>Дивослово</i>. 2004. № 8. С. 5–9. 7. Піскорська Л. Українська мова в середній освіті. <i>Українська мова і література в школі</i>. 1999. № 4. С. 76. 8. Проценко С. Формування самоосвітньої компетентності учнів на уроках української мови і літератури. <i>Дивослово</i>. 2017. №3. 9. Фасоля А. Діяльнісна основа навчання. Особистісно-орієнтований урок. <i>Дивослово</i>. 2006. № 6 -7. 10. Ющук І. Роздум про мету викладання рідної мови в школі. <i>Дивослово</i>. 2004. № 9. С. 11. <p><i>Електронні ресурси:</i></p> <p>http://www.osvita.org.ua/ https://naurok.com.ua/ https://www.ed-era.com/ https://mon.gov.ua/ua</p>

Тривалість курсу	Один семестр (1)
Обсяг курсу	«Українська мова в середній школі» Загальний обсяг 120 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 32 годин практичних занять і 72 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Студенти повинні знати: <ul style="list-style-type: none"> • завдання курсу «Українська мова в середній школі»; • загальнодидактичні принципи навчання української мови у середній школі; • форми навчання української мови у середній школі; • історію формування дисципліни «Українська мова»; • основні відомості про постатей, що стимулювали розвиток української мови в школі. вміти: <ul style="list-style-type: none"> • добирати креативний матеріал для уроку української мови; • вдало використовувати вербальні засоби для гармонійного спілкування в межах навчальної діяльності та формування мовної компетентності учня; • застосовувати інноваційні та традиційні методи вивчення конкретних розділів лінгвістики.
Ключові слова	Українська мова, історія мови, лексикологія, фразеологія, словотвір, стилістика, синтаксис, морфологія, мовна особистість, критичне мислення, креативність, когнітивний, комунікативний підхід, лінгвістичний аналіз.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Базові знання з сучасної української літературної мови, історичної граматики української мови, історії української мови, діалектології, культури мови, філософії, педагогіки, психології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	На заняттях буде застосовано традиційні й інноваційні методи викладання, а саме: пояснювально-ілюстративний, евристичний, репродуктивний, дослідницький, проектний, створення QR-кодів, інтерактивних вправ на платформі LearningApps.org, використання Google Forms для онлайн-тестування та ін.
Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • есе: 10 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10; • створення QR-кодів, демотиваторів: 10 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10; • проєкт: 10 % семестрової оцінки; максимальна кількість

	<p>балів 10;</p> <ul style="list-style-type: none"> • презентація: 20 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • тестування: 30 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента, незалежно від масштабів плагіату чи обману, є підставою для того, щоб викладач її не зарахував. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач винятково в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів робіт. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку	–
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ І				
1 т. 2 год.	Українська мова як навчальна дисципліна в середніх закладах освіти. Зміст і побудова курсу «Українська мова в середній школі». Сучасні виклики освіти та їхня роль у викладанні української мови в середній школі.	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. Київ, 2009.	*Усі практичні завдання подаються в електронному форматі	
2т. 4 год.	Українська мова як навчальна дисципліна в середніх закладах освіти. Зміст і побудова курсу «Українська мова в середній школі». Сучасні виклики освіти та їх роль у викладанні української мови в середній школі.	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. Київ, 2009.		2 т.
3 т. 2 год.	Вивчення української мови: ретроспективна візія.	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. Київ, 2009.		
4 т. 4 год.	Вивчення української мови: ретроспективна візія.	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Мацько Л. Українська мова в освітньому просторі. Київ, 2009.		4 т.
5 т. 2 год.	Вагомі постаті та їхні погляди на вивчення української мови у середній школі.	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Українська мова. Енциклопедія. Вид.		

			3-є, зі змін. і доп. Київ, 2007.	
6 т. 4 год.	Вагомі постаті та їхні погляди на вивчення української мови у середній школі.	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Українська мова. Енциклопедія. Вид. 3-є, зі змін. і доп. Київ, 2007.	6 т.
	МОДУЛЬ II			
7 т. 2 год.	Формування мовної особистості на уроках української мови (мовленнєва поведінка учнів, потреба та здатність комунікувати, підбір вербальних засобів для гармонійного спілкування в межах навчальної діяльності).	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Петлюченко Н. В. Харизматика: мовна особистість і дискурс: монографія. Одеса, 2009.	
8 т. 4 год.	Формування мовної особистості на уроках української мови (мовленнєва поведінка учнів, потреба та здатність комунікувати, добір вербальних засобів для гармонійного спілкування в межах навчальної діяльності).	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Петлюченко Н. В. Харизматика: мовна особистість і дискурс: монографія. Одеса, 2009. 458 с.	8 т.
9 т. 2 год.	Креативний та критичний підходи до вивчення української мови на уроках у середній школі (аналіз нестандартних засобів засвоєння лексики, фонетики, граматики у школі; елементи мовної гри як засобу досягнення позитивних емоцій, впровадження дослідницьких проєктів; вміння використовувати такі мисленнєві операції, як аналіз, синтез, оцінка; ефективно здійснювати пошук нового матеріалу та оцінювати факти; будувати власні висловлювання).	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів / [наук. ред., передм. О. І. Пометун]. Київ, 2006. 220 с.	
10 т.	Креативний та критичний підходи до вивчення української мови на уроках у середній школі	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с.	10 т.

4 год.	(аналіз нестандартних засобів засвоєння лексики, фонетики, граматики у школі; елементи мовної гри як засобу досягнення позитивних емоцій, впровадження дослідницьких проєктів; вміння використовувати такі мисленнєві операції, як аналіз, синтез, оцінка; ефективно здійснювати пошук нового матеріалу та оцінювати факти; будувати власні висловлювання).		Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів / [наук. ред., передм. О. І. Пометун]. Київ, 2006. 220 с.		
11 т. 2 год.	Розвиток комунікативно-когнітивних особливостей на уроках української мови (орієнтування на мовлення, застосування ситуативних завдань, робота з текстом, створення мовленнєвих ситуацій, розвиток мотивації висловлювань та їх мовного вдосконалення; інтегрування навчального матеріалу для цілісного пізнання довкілля; використання етнокультурних, лінгвокультурних елементів у вивченні української мови).	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с.		
12 т. 4 год.	Розвиток комунікативно-когнітивних особливостей на уроках української мови (орієнтування на мовлення, застосування ситуативних завдань, робота з текстом, створення мовленнєвих ситуацій, розвиток мотивації висловлювань та їх мовного вдосконалення; інтегрування навчального матеріалу для цілісного пізнання довкілля; використання етнокультурних, лінгвокультурних елементів у вивченні української мови).	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. <i>Пометун О.</i> Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007.		12 т.
	МОДУЛЬ III				
13 т. 2 год.	Інноваційність vs традиційність на уроках української мови (нестандартні уроки, індивідуальна робота, факультативи за вибором учнів (поглиблюють знання), проблемне	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с.		

	навчання, запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки, науковий експеримент при вивченні нового матеріалу, застосування мультимедійних технологій тощо).				
14 т. 4 год.	Інноваційність vs традиційність на уроках української мови (нестандартні уроки, індивідуальна робота, факультативи за вибором учнів (поглиблюють знання), проблемне навчання, запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки, науковий експеримент при вивченні нового матеріалу, застосування мультимедійних технологій тощо).	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007.		14 т.
15 т. 2 год.	Лінгвістичний аналіз текстів (для написання диктантів, переказів та інших видів робіт).	лекція	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с.		
16 т. 4 год.	Лінгвістичний аналіз текстів (для написання диктантів, переказів та інших видів робіт).	практичне заняття	Українська мова в школі: методичні поради для вчителя / [І. П. Ющук]. Тернопіль, 2012. 256 с.		16 т.